

UZASADNIENIE

wyroku z 12 kwietnia 2023 roku

Powód J. B. w pozwie z dnia 20 maja 2022 roku domagał się zasądzenia od pozwanej K. B. na jego rzecz kwoty 19.530,83 złotych, płatnej w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia z odsetkami od 8 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty. Domagał się także zasądzenia kosztów procesu (k. 2-3).

W uzasadnieniu wskazał, że jego roszczenie wynika ze zobowiązania zaciągniętego przez K. B. w ramach ugody zawartej między stronami 11 lipca 2011 roku, w której powód zrzekł się spłaty w kwocie 65.313 złotych, zaś pozwana zwolniła powoda z aktualnych i przyszłych zobowiązań z tytułu alimentów. Zdaniem powoda, wspólną intencją stron było zwolnienie powoda z zadłużenia jakie miał wobec ZUS z tytułu wypłat alimentów realizowanych przez Fundusz Alimentacyjny oraz wójta Gminy Ł.. Zdaniem powoda, na mocy zawartego porozumienia, była żona powoda K. B. zobowiązała się do uregulowania wszelkich zadłużeń alimentacyjnych, tak istniejących jak i przyszłych. Powód twierdził nadto, iż na dzień zawarcia ugody był winien byłej żonie kwotę 15.978,23 złotych. Powód podał, iż w tym roku dowiedział się, że pozwana nie wywiązała się z obowiązku i nie spłaciła zadłużenia względem ZUS 7.350 złotych, wójta Gminy Ł. w kwocie 10.395 zł oraz powstałych w związku z tym kosztów egzekucyjnych w kwocie 1.785,83 złotych. Powód wezwał pozwaną do zapłaty tych kwot. Wezwanie pozwana odebrała w dniu 31 marca 2022 roku, powód wyznaczył termin 7 dni. Stąd odsetki od żądanych kwot winny być liczone od 8 kwietnia 2022 roku.

Pozwana K. B. w odpowiedzi na pozew (k. 63-66) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana w uzasadnieniu wskazała, iż na mocy ugody z 11 lipca 2011 roku nie podjęła zobowiązania spłaty wszelkich zadłużeń J. B., a jedynie zwolnienia ze zobowiązania z tytułu alimentów względem niej oraz córek stron należnych na mocy orzeczenia sądu. Pozwana zaprzeczyła, by znała zadłużenia powoda względem podmiotów trzecich w chwili zawierania przedmiotowej ugody. Celem zawarcia przez pozwaną i jej córki ugody w dniu 11 lipca 2011 roku było zrzeczenie się przez pozwaną i córki alimentów bieżących i przyszłych, a nie zapłata zadłużenia wobec ZUS i wójta Gminy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Powód J. B. i pozwana K. B. są byłymi małżonkami. Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2009 r. wydanym w sprawie o podział majątku dorobkowego sygn. akt I Ns 1161/06 tut. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu w pkt. III ust. 3 zasądził od K. B. na rzecz J. B. dopłatę w wysokości 65 313 zł z tytułu podziału majątku dorobkowego.

Na podstawie tego tytułu wykonawczego pozwany wszczął przeciwko K. B. egzekucję prowadzoną przez komornika J. J. – sygn. akt KM 1632/10.

Jednocześnie przed tym samym komornikiem sądowym toczyły się postępowania o egzekucję alimentów: KMP 65/01 na rzecz K. B. na podstawie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 listopada 2004r. sygn. akt I ACa 1022/04 w sprawie o rozwód, zasądzającego na rzecz uprawnionej alimenty w kwocie 700 zł. miesięcznie począwszy od 8 czerwca 2004 roku, KMP 56/01 na rzecz K. P. (1) na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z 8 października 2001 roku sygn. akt RIIC 220/01 alimentów bieżących po 500 zł. i zaległych od 1 września 2007 roku (18.500 zł.), KMP 57/01 na rzecz M. B. na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z 8 października 2001 roku sygn. akt RIIC 220/01 alimentów bieżących po 400 zł. i zaległych od 1 września 2007 roku (14.800 zł.).

Z inicjatywy pozwanego J. B. w lipcu 2011r. w domu powódki położonym w T. doszło do spotkania stron oraz córek M. H. (1) (wówczas B.) i K. P. (1) w celu złożenia i podpisania oświadczeń o zrzeczeniu się wzajemnych roszczeń i zawarcia ugody. Z gotowym egzemplarzem ugody przyszedł powód, ugoda została przepisana przez córkę K. P. (1).

Pozwanemu groziła wówczas kara bezwzględna pozbawienia wolności z powodu przestępstwa nie alimentacji. Nie chcąc odbywać kary pozbawienia wolności zaproponował uprawnionym z tytułu alimentów, iż w zamian za ich zrzeczenie się swoich praw do alimentów on zrzeknie się prawa do spłaty z tytułu podziału majątku dorobkowego, należnej mu od K. B.. W ugodzie zawarto postanowienie o treści: „Oświadczamy, że rezygnujemy z alimentacji od J. B. i nie będziemy żądać żadnych zaległych świadczeń. Prosimy o likwidację zaległości alimentacyjnych i wycofanie komorniczych zajętości, które na dzień bieżący równoważą oszacowaną część majątku w T.. Prosimy również o wycofanie wszelkich powiadomień o ściągłości zadłużeń w związku z alimentacją rodziny B., jak również oddalenie ewentualnych z tego tytułu kar dla ojca.” Oświadczenie zostało podpisane przez strony oraz córki stron – K. P. (1) i M. B..

Na skutek zawartej ugody wszystkie postępowania egzekucyjne dotyczące alimentów na rzecz pozwanej oraz córek stron zostały umorzone i nie były nigdy później kontynuowane.

W 2018 roku powód J. B., pomimo zawartej ugody, wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko K. B. na podstawie tytułu wykonawczego - pkt. III ust. 3 postanowienia z dnia 20.01.2009 r. wydanego w sprawie o podział majątku dorobkowego sygn. akt I Ns 1161/06 przez tut. Sąd Rejonowy w celu wyegzekwowania kwoty 65.313 zł., tłumacząc powyższą decyzję złą sytuacją finansową, brakiem dochodów oraz powzięciem wiadomości, iż dom w T., będący w przeszłości majątkiem wspólnym stron ma być sprzedany przez pozwaną. Wyrokiem z 20 marca 2019 roku sygn.. akt I C 792/18 Sąd Rejonowy w Nowym Sączu pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy – pkt III ust. 3 postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z dnia 20 stycznia 2009 roku sygn.. akt Ns 1161/06.

Poza postępowaniem KM 1460/18, po zawarciu ugody obejmującej oświadczenia o zrzeczeniu się wierzytelności ani pozwany ani powódka lub jej córki M. H. (1) (poprzednio B.) lub K. P. (1) nie wszczynały postępowań egzekucyjnych na podstawie opisanych wyżej tytułów wykonawczych. Powód po zawarciu ugody nie płacił na rzecz pozwanej ani córek żadnych kwot tytułem alimentów.

Dowód: dokumenty w aktach sprawy I C 792/18, ugoda – k. 7, zeznania świadków M. H. k. 125/2, nagranie z rozprawy z dnia 28 lutego 2023 roku od 00:52:11, K. P. k. 252/2 - 253, nagranie z rozprawy z dnia 28 lutego 2023 roku od 01:02:20, zeznanie pozwanej K. B. k. 125-125/2, nagranie z rozprawy z dnia 28 lutego 2023 roku od 00:41:52.

Na dzień 11 lipca 2011 roku zadłużenie z tytułu alimentów dochodzone w sprawie KMP 65/01 od dłużnika J. B. wyniosło na rzecz M. B. 9083,95 zł tytułem zaległych rat alimentacyjnych i 2696,82 zł z tytułu odsetek, 11.354,93 zł tytułem zaległych rat alimentacyjnych i 3.371,03 zł tytułem odsetek oraz na rzecz K. B. 15.896,90 zł tytułem zaległych rat alimentacyjnych i 4.719,44 zł tytułem odsetek. Łącznie zadłużenie J. B. względem K. B. oraz córek na ten dzień wynosiło 47123,07 złotych. Bieżące alimenty wyniosły po 600 złotych dla każdej z córek i 700 złotych na rzecz K. B..

Dowód: informacja komornika J. J. – k. 172.

7 lutego 2022 roku komornik sądowy J. J. w sprawie egzekucyjnej KMP 65/01 dokonał zajęcia świadczeń emerytalno – rentowych powoda na poczet należności z tytułu wypłaconych alimentów przez ZUS w kwocie 7350 złotych, MOPS/ (...) 10.395 zł oraz kosztów egzekucji w kwocie 1.746,11 złotych. Zaległości te istniały w chwili zawarcia ugody. W związku z tym powód wezwał pozwaną do zapłaty kwot dochodzonych przez komornika pismem z dnia 16 marca 2022 roku (k. 9), wezwanie nie zostało przez nią odebrane, i po awizowaniu powróciło do powoda.

Dowód: zajęcie wierzytelności – k. 16, postanowienia o planie podziału – k. 15, informacja komornika J. J. na dzień 30.08.2011 roku – k. 61 akt I C 792/18, wezwanie do zapłaty – k. 9-10, 13-14..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów urzędowych i prywatnych tj. oświadczeń o zrzeczeniu się roszczeń. Dowody te nie były kwestionowane, świadkowie i strony wyraźnie potwierdzili własnoręczność podpisów i treść złożonych oświadczeń.

Także zeznania świadków i pozwanej należy ocenić jako wiarygodne, jako że znajdują potwierdzenie w dowodach z dokumentów oraz są spójne, także z zeznaniami złożonymi w sprawie IC 792/18. Z kolei zeznania powoda J. B. są sprzeczne z zeznaniami pozwanej oraz świadków, a także z jego własnymi zeznaniami w sprawie I C 792/18. Podczas składania zeznań stwierdził on wówczas, że „decyzję o rzeczeniu podjąłem dlatego, że miałem wyrok za niepłacenie alimentów – 4 lata bezwzględnej kary pozbawienia wolności, a chciałem pracować i nie chciałem iść do więzienia”. Podczas zeznań w niniejszej sprawie powód stwierdził, że miał wyroki, ale że „ta ugoda nie miała z tym związku bo odbywał zastępczą karę pozbawienia wolności, prace społeczne”. Strony zatem różniły się co do powodów zawarcia ugody oraz jej skutków, jakie strony wspólnie obejmowały swoim zamiarem. Z treści zeznań pozwanej oraz świadków wynika, iż skutkiem ugody miało być rzeczenie się przez nich na ich rzecz zapłaty wszelkich kwot z tytułu alimentów, natomiast pozwana jak i córki nie zobowiązywały się do spłaty zadłużeń w imieniu powoda z tytułu alimentów. Celem zaś zawarcia ugody było uwzględnienie wniosku o zmianę sposobu wykonania kary z bezwzględnej kary pozbawienia wolności na zastępczą karę w trybie wolnościowym. W świetle zeznań powoda złożonych w sprawie I C 792/18, nieprawdziwe są także twierdzenia powoda, że to żona z córkami redagowały ugodę(k. 81). Z zeznań J. B. w sprawie I C 792/18 wynika, że ugoda była redagowana przez niego wspólnie z córkami oraz, że to on udał się z prośbą do córek żeby podpisały mu ugodę. Ponadto powód mija się z prawdą twierząc, że nie dochodził kwoty dopłaty u komornika dopóki nie dostał pisma od komornika w zeszłym roku, podczas gdy z ustaleń w aktach I C 792/18 wynika, iż powód wszczął egzekucję kwoty 65.000 złotych w 2018 roku co było powodem złożenia pozwu o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Z powyższego wynika, iż powód jest niekonsekwentny, dostosowuje swoje zeznania do sytuacji procesowej i podaje okoliczności, które jego zdaniem, w danym momencie są dla niego korzystne.

Dokumentom Sąd dał wiarę jako sporządzonym przez uprawnione organy, których treść nie była przez strony kwestionowana.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód J. B. domagał się od pozwanej K. B. zapłaty kwoty 19.530,83 złotych, na którą złożyły się kwoty zadłużenia względem ZUS 7.350 złotych, wójta Gminy Ł. w kwocie 10.395 zł oraz powstałych w związku z tym kosztów egzekucyjnych w kwocie 1.785,83 złotych. Powód upatrywał źródła zobowiązania pozwanej w ugodzie zawartej pomiędzy stronami w dniu 11 lipca 2011 roku, w której m. in. Pozwana K. B. oświadczyła, „że rezygnujemy z alimentacji od J. B. i nie będziemy żądać żadnych zaległych świadczeń. Prosimy o likwidację zaległości alimentacyjnych i wycofanie komorniczych zajętości, które na dzień bieżący równoważą oszacowaną część majątku w T.. Prosimy również o wycofanie wszelkich powiadomień o ściągalności zadłużeń w związku z alimentacją rodziny B., jak również oddalenie ewentualnych z tego tytułu kar dla ojca.” Należy wskazać, iż na podstawie art. 917 k.c. przez ugodę strony czynią sobie wzajemne ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonania, albo by uchylić spór istniejący lub mogący powstać.

W ocenie Sądu brak jest podstaw do przyjęcia, by z tak złożonego oświadczenia woli wywodzić skutek w postaci zobowiązania pozwanej K. B. do zapłaty zaległych rat alimentacyjnych względem ZUS i organu pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 65 § 1 i 2 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. W umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Powszechnie przyjmuje się, że proces wykładni oświadczenia woli polega na ustaleniu jego znaczenia. Celem wykładni jest odtworzenie intencji (rzeczywistej woli) podmiotów składających oświadczenie woli, a jednocześnie – co ostatnio podkreśla się w doktrynie – ustalenie miarodajnego z prawnego punktu widzenia znaczenia oświadczenia woli, potrzebnego dla określenia praw lub obowiązków podmiotów. Wykładnia funkcjonalna komentowanej regulacji prowadzi do wniosku,

że w celu ustalenia „wspólnego zamiaru stron”, niezależnie od wyników wykładni językowej postanowień umowy, podstawowym materiałem badawczym powinny być wszelkie okoliczności istotne dla prawidłowej interpretacji umowy ukierunkowanej na poznanie rzeczywistej woli stron (nakaz uwzględniania okoliczności wynika wprost z art. 65 § 1. W treści komentowanego przepisu ustawodawca wprost odnosi się także do celu umowy, przy czym wydaje się, że chodzi o cel subiektywnie zakładany przez strony, a więc taki, który stał się przyczyną złożenia przez każdą z nich oświadczenia woli prowadzącego do zawarcia umowy.

Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd w niniejszej sprawie, wynika, iż zgodnym celem zawarcia przez strony ugody było po pierwsze umorzenie wzajemnych zobowiązań, ale także, co wówczas było dla powoda bardziej istotne, spowodowanie zamiany kary pozbawienia wolności za przestępstwo nie alimentacji, na zastępczą karę odbywaną w warunkach wolnościowych. Z tego powodu J. B. dążył do podpisania ugody z K. B. i córkami, by móc wykazywać, że nie jest już względem nich zobowiązany z tytułu alimentów. Zamiarem stron nie było natomiast objęcie żadne zobowiązanie wierzycieli alimentacyjnych do spłacania długów alimentacyjnych powoda względem podmiotów, które uprzednio, w zastępstwie powoda te alimenty wypłacały. Z żadnego postanowienia ugody takie zobowiązanie nie wynika. Przeczą temu zarówno sama treść ugody, jak i zeznania pozwanej o świadków – stron ugody. Nie stanowi żadnego uzasadnienia żądania powoda jego twierdzenie, że świadczenia jakie strony wzajemnie sobie umarzały nie były ekwiwalentne i gdyby powód wiedział, że ma jeszcze zaległości względem podmiotów trzecich to przecież nie zawarłby takiej ugody, w sytuacji gdy należy pamiętać, że pozwana wraz z córkami zrzekły się nie tylko zaległości alimentacyjnych, które na dzień 11 lipca 2011 roku wyniosły łącznie 47.123,07 złotych, ale także przyszłych alimentów w kwotach po 600 złotych dla każdej z córek i 700 złotych na rzecz K. B.. Pozwana i córki nigdy później nie dochodziły roszczeń alimentacyjnych względem J. B.. Stąd należy stwierdzić, że kwoty, których pozwana i córki stron nie dochodziły od J. B. były o wiele wyższe niż kwota dopłaty, którą winna była zapłacić J. B. K. B. w ramach wykonania postanowienia o podziale majątku wspólnego. Zatem wywodzenie obecnie z oświadczeń o umorzeniu wzajemnych zobowiązań stron zobowiązania K. B. do fizycznej spłaty zaległości alimentacyjnych powoda jest nielogiczne i całkowicie pozbawione podstaw. Należy też pamiętać, że powód nigdy nie uchylił się od skutków prawnych zawartej ugody.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt I wyroku na podstawie powołanych przepisów.

W pkt II wyroku Sąd wadliwie orzekł o zwrocie kosztów procesu od powoda na rzecz pozwanej, w sytuacji gdy koszty pozwanej poniósł Skarb Państwa z uwagi na jej zwolnienie od kosztów sądowych.

W pkt III i IV Sąd przyznał wynagrodzenie pełnomocników z urzędu ze Skarbu Państwa z uwagi na zwolnienie od kosztów sądowych obu stron procesu na podstawie rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata i radcę prawnego z urzędu. Nieopłaconymi kosztami sądowymi Sąd obciążył Skarb Państwa na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.